

Nordiska Unga Vuxna Dagarna Hotell Hilton, Slussen, Stockholm

”**A**ggressionens villovägar:
Självdestruktivitet och
våld bland unga vuxna”

PROGRAM OCH ABSTRACTS

Välkommen till Nordiska Unga Vuxna Dagarna 16-17 oktober 2009

Vetenskaplig kommitté

Danmark Susanne Lunn

Finland Rigmor Larsson Lassenius och Jarl Wahlström

Norge Hans Ole Korsgaard och Simon-Peter Neumer

Sverige Gunnel Jacobsson, Pirjo Lantz, Johan Schubert och Andrzej Werbart

Innehåll

Plenumföredrag	2
Program	4
Sammanfattningar av presentationer fredag 16/10	6
Seminarier kl 11.00-12.00	6
Seminarier kl 14.15-15.15	7
Seminarier kl 15.45-16.45	8
Sammanfattningar av presentationer lördag 17/10	9
Seminarier kl 11.00-12.00	9
Seminarier kl 14.15-15.15	10
Seminarier kl 15.45-16.45	11
Register – författare och medförfattare	12

Plenumföredrag

Lars Dencik (Danmark) FRAMTIDENS UTMANINGAR FÖR UNGA VUXNA

Samhällsutvecklingen i vår tid ändrar genomgripande människors livsvillkor och inverkar dramatiskt på familjemönstren och relationerna inom familjen. Barn och unga ställs i en situation som kräver av dem att kunna hantera ständiga skiften av sociala arenor, interaktionspartners och förhållningssätt. Kraven på välutvecklade kommunikativa kompetenser, liksom på förmågan till adekvat självhävdande och till stark självdisciplinering stiger. Baserad på empirisk forskning belyses i föredraget några av de centrala socialpsykologiska processer som är involverade i detta och vilka utfall de under olika omständigheter kan få.

Suzanne Kaplan och Tomas Böhm (Sverige) HÄMND ELLER UPPRÄTTELSE - ungdomar i hämndspiralen och vägen ut

Hämnden är en självklar del av ungdomars vardag - som en onämnbart skugga i nära relationer och i grupper. Tankar och fantasier om hämnd uppstår generellt ur den vrede som väcks efter att vi försatts i ett underläge på ett förödmjukande sätt. Hämndtankarna har sin grund i en *traumatisk händelse* uppbyggd av *yttre kränkningar* och vår *egen sårbarhet*. Kraften i vreden skulle kunna förstås utifrån våra negativa känslor som var och en för sig eller tillsammans kan utgöra drivkraften för att hämnas. Dessa är bl.a. rädsla, sorg, raseri och skam/förödmjukelse. Hämndmotiv finns också i den omgivande kulturen, som samspelar med inre psykiska svårigheter till att hitta dialogalternativ. Hur ser motvikterna ut som ger utrymme för upprättelse istället för hämnd?

Mette Bengtsson (Norge) TERAPEUTISKE UTFORDRINGER I MØTE MED UNGDOM MED VOLDS- OG AGGRESJONSPROBLEMER

Møte med ungdom med volds- og aggresjonsproblemer stiller terapeuten overfor særskilte utfordringer. Dette er en gruppe som er kjennetegnet av blant annet grunnleggende mistenksomhet og fiendtlighet i sitt møte med og tolkning av omgivelsene. Forståelse av vold som uttrykksform sett i et utviklingspsykologisk perspektiv og avmakt som et grunnleggende aksiom for å forstå ungdommenes voldsutøvelse danner utgangspunkt for en terapeutisk tilnærming i møte med denne gruppen. Sentrale temaer som må berøres i terapi er tilhørighet og relasjon, traume og sosiale og relasjonelle ferdigheter. Dette vil presenteres innenfor rammen av en ungdomssentrert tilnærming som er knyttet til å få tak i ungdommens prosjekt, å gjøre ungdommen til en sentral aktør i de valg som blir gjort og den endring som

finner sted. Sist, men ikke minst, vil den grunnleggende mistenksomheten og fiendtligheten deres, gjøre etablering av tillit i den terapeutiske relasjonen til en utfordring. Ungdommens prosjekt betegner ungdommens forsøk på å mestre en verden som oppleves som uforutsigbar, utrygg og vanskelig. Hvordan dette kan hjelpe oss til en bedre forståelse av den enkelte ungdom og danne grunnlaget for et utviklende terapeutisk møte og endring vil presenteres.

Rigmor Larsson Lassenius (Finland) SKOLMASSAKRERNA I JOKELA OCH KAUAJOKI

Sorgsna och chockade frågar sig alla hur det kunde ske och löpsedlarna skriker ut Varför? och Varför igen? Hjälplosheten är påtaglig och man är överens om att det är ofattbart att något dylikt har hänt i vår närhet. Uppvaknandet till en verklighet där en skola har utsatts för ett skottdrama är starkt traumatiserande, inte endast för barn, ungdomar och deras föräldrar utan också för hela samhället. Barnens skoltrygghet har rubbats ordentligt och våra samhällsvärderingar har starkt ifrågasatts. Ett massivt medieuppbåd och hjälpaktioner har uppmobiliserats. Mycket görs för att förebygga och motverka händelser som skolmassakrerna i Jokela och Kauhajoki. Och mycket behöver göras för att omprioritera på flera olika plan. Kan de unga män som utfört dödsskjutningarna förstås och vad kan ha drivit dem till att använda våld? Det kalla prestationsinriktade och individualiserade klimatet nämns övergripande som orsaker till tragedierna. I det klimatet är det inte så lätt att söka hjälp och särskilt inte då vårdresurserna är nedskurna.

NUVD Stockholm 16-17 oktober 2009

FREDAG 16 oktober	LOKAL AUDITORIUM			
08.30-09.15	Registrering			
09.15-09.30	Välkommen – Andrzej Werbart, docent, psykoanalytiker musik Natalia Goldman, cello			
09.30-10.30	Framtidens utmaningar för unga vuxna – Lars Dencik, professor i socialpsykolog vid Roskilde universitetscenter, Danmark Moderator: Hans Ole Korsgaard			
10.30-11.00	Kaffe			
11.00-12.00	LOKAL AUDITORIUM	LOKAL ARISTOTELES	LOKAL PLATON	LOKAL SOKRATES
	A01 Farans attraktion – gränsöverskridanden hos unga vuxna Pirjo Lantz Bengt Sandström Moderator: Gunnel Jacobsson	A02 ”Från glädjerus till ångestrus” – Klinisk erfarenhet av Unga Vuxnas destruktiva användande av alkohol/droger Petra Söderholm Tommy Lindberg Moderator: Sigmund Soback	A03 Självskadebeteende ur en traumatiserad flickas värld Karin Carlsson Moderator: Andreas Murray	A04 DISA – En metod att förebygga stress och nedstämdhet bland tonårstjejer Eva-Mari Thomas Moderator: Johan Schubert
12.00-13.00	Lunch			
13.00-14.00	LOKAL AUDITORIUM			
	Skolmassakrerna i Jokela och Kauhajoki – Rigmor Larsson Lassenius, psykoterapeut och par- och familjeterapeut, Helsingfors, Finland Moderator: Johan Schubert			
14.15-15.15	LOKAL AUDITORIUM	LOKAL SOKRATES	LOKAL ARISTOTELES	LOKAL PLATON
	A05 Ödeläggelsens gud: När virtuell gränslöshet möter inre tomhet Andrzej Werbart Moderator: Jarl Wahlström	A06 Hoppets kraft Annika Lind Birgitta Örjes – Svensson Kajsa Nordström Moderator: Antonio Bértolo	A07 Tonårsprofil, en socialpsykiatrisk bedömning av ungdomar – i stället för diagnos Magnus Menfors Annika Hallén Hemb Moderator: Kerstin Westlund Cederroth	A08 Hur förebygga våld bland pojkar? Lena Berg Moderator: Hans Ole Korsgaard
15.15-15.45	Kaffe			
15.45-16.45	LOKAL ARISTOTELES	LOKAL SOKRATES	LOKAL AUDITORIUM	LOKAL
	A09 Violence among young adults; murderers view Tuomo Holmalahti Moderator: Hans Ole Korsgaard	A10 Skam bakom maskerna: Mammors och pappors förklaringar till sina söners självmord Annelie Törnblom Moderator: Jarl Wahlström	A11 Psykoterapi med gymnasieungdomar Mats Pihlgren Marianne Lahger Jörrel Lindgren Ann Chatrin Lasu Forsén Mikael Siring Moderator: Rigmor Larsson Lassenius	A12 Reflektionsgrupp INSTÄLLD
17.00-20.00	PANORAMA RESTAURANG			
	Mingel och posterpresentationer, musik Sonor Quintet			

NUVD Stockholm 16-17 oktober 2009

LÖRDAG 17 oktober	LOKAL AUDITORIUM			
09.30-10.30	Hämnd eller upprättelse - ungdomar i hämndspiralen och vägen ut – Suzanne Kaplan, fil. dr i pedagogik, Stockholms universitet och Tomas Böhm, psykoanalytiker, psykiater och författare, Stockholm Moderator: Andrzej Werbart			
10.30-11.00	Kaffe			
11.00-12.00	LOKAL AUDITORIUM	LOKAL SOKRATES	LOKAL ARISTOTELES	LOKAL PLATON
	A13 Våld och sex Majlis Winberg Salomonsson Moderator: Bengt Sandström	A14 Kraft - Hållande - Härbärgerande - Vändpunkter Susanne Sahlberg Moderator: Antonio Bértolo	A15 Brief intervention for deliberate self harm: 4-session intervention affects the outcome on 4- and 6-month follow-up Vojna Tapola Jarl Wahlström Moderator: Johan Schubert	A16 Psykodramatisk rollteori som verktyg att förstå våld hos unga Lars Tavvon Moderator: Sonja Härdelin
12.00-13.00	Lunch			
13.00-14.00	LOKAL AUDITORIUM			
	Terapeutiska utfordringar i møte med ungdom med volds- og aggresjonsproblemer – Mette Bengtsson, psykologspesialist, Nic Waals Institutt, Oslo, Norge Moderator: Jarl Wahlström			
14.15-15.15	LOKAL SOKRATES	LOKAL ARISTOTELES	LOKAL AUDITORIUM	LOKAL PLATON
	A17 Den hotfulla aggressiviteten, del I Jan Carlsson Andreas Murray Joakim Norberg Moderator: Sonja Härdelin	A18 Lost in cyberspace: Unga mäns ensamhet och utsatthet Margareta Sjöberg Beny Plüss Anna-Clara Billengren Moderator: Pirjo Lantz	A19 Vägen ur depression hos unga vuxna i psykoanalytisk psykoterapi Camilla von Below Andrzej Werbart Moderator: Kerstin Westlund Cederroth	A20 Desperat sex - självdestruktivitet och självhat bland sexuellt aktiva unga kvinnor sett ur ett anknytningsperspektiv Ingrid Skinner Moderator: Jarl Wahlström
15.15-15.45	Kaffe			
15.45-16.45	LOKAL SOKRATES	LOKAL AUDITORIUM	LOKAL PLATON	LOKAL ARISTOTELES
	A21 Den hotfulla aggressiviteten, del II Jan Carlsson Andreas Murray Joakim Norberg Moderator: Sonja Härdelin	A22 Egoistisk pappa och avskärmad mamma: moders- och fadersbilder hos unga vuxna före och efter psykoanalytisk psykoterapi Andrzej Werbart Moderator: Rigmor Larsson Lassenius	A23 Reflektionsgrupp	A24 Problem-upplevelse och tankar om bästa hjälpen – synpunkter från unga vuxna i møte med psykiatri Agneta Sjöman Moderator: Pirjo Lantz

FREDAG 16 oktober 11.00-12.00

A1 Farans attraktion – gränsöverskridanden hos unga vuxna

Vissa unga vuxna söker livskänslan i dödens närhet, dras till det farliga och hamnar till och från ”on the edge”. Detta har delvis med den normala adolescensutvecklingen att göra, då invanda föreställningar och beteenden ifrågasätts och gränser för det tillåtna testas och tänjs. För somliga ungdomar kompliceras den utvecklingen av tidigare erfarenheter som driver dem extra långt ut på kanten. Deras svårigheter att hårbärga såväl det sexuella som det aggressiva trycket leder till farliga utageranden. Seminariet är ett försök till en djupare förståelse av gränsöverskridandets och farans lockelser. Vi har låtit oss inspireras av ungdomar som vi mött i kliniken, i litteraturen och i filmens värld.

Pirjo Lantz och Bengt Sandström

Svenska Psykoanalytiska Föreningen, Stockholm
pirjo.lantz@telia.com

A2 ”Från glädjerus till ångestrus” – Klinisk erfarenhet av Unga Vuxnas destruktiva användande av alkohol/droger

PUMAN - en del av en mottagning (behandlingsenheten) som arbetar med unga vuxna på väg in i ett missbruk och/ eller beroende av alkohol och droger i Stockholm. Vi hör ofta; ”förr drack jag för att det var fest och kul – nu är det för att glömma”. Vi kommer att ge er en presentation av hur vi möter och arbetar med unga vuxna med missbruksproblematik. Vi berättar om våra erfarenheter av de unga vuxnas livsvillkor och livsstil idag, som till stor del innefattar alkohol/droger och som i många fall leder till ett självdestruktivt beteende eller våld mot andra. Vi vill också belysa skillnaderna mellan tjejs och killars våld/ självdestruktivitet. Vi kommer att låta er höra om ett par fallbeskrivningar med enskilda unga vuxna och ett par där missbruk har lett till ett våldsamt och självdestruktivt beteende.

Petra Söderholm och Tommy Lindberg

PUMAN, Behandlingsenheten
petra.soderholm@saf.stockholm.se

A3 Självskadebeteende ur en traumatiserad flickas värld

I min föreläsning om självskadebeteende ur en traumatiserad flickas värld berättar jag utifrån egna erfarenheter om min sjukdomstid, om åren i där och då. Jag berättar vad det var som gick snett och som gjorde mig svårt traumatiserad, hur jag tänkte och kände, hur jag blev bemött och hur jag önskar att jag hade blivit bemött av min omgivning. Jag berättar om orsaker till självskadebeteende, om ångesten, om sökandet efter lösning, efter ett liv ifrån ingenstans hos Kära Ingen, men framför allt känslan av skuld. Hur jag bollades mellan traumatiska minnen och vardagen.

Karin Carlsson

Stockholm
karin@karincarlsson.com

A04 DISA – En metod att förebygga stress och nedstämdhet bland tonårstjejer

DISA är en akronym för Depression In Swedish Adolescents alt. Din Inre Styrka Aktiveras. DISA är en evidensbaserad metod med rötterna i kognitiv beteende terapi som används för att förebygga psykisk ohälsa hos tonårsflickor. Syftet är att hjälpa dem att förstå och hantera negativa tankar samt att ge dem verktyg att hantera stress och förebygga nedstämdhet. Under tio lektioner arbetar man tillsammans i grupp med ett arbetsmaterial där flickorna, steg för steg, lär sig att känna igen och förstå sina känslor, tankar och handlingar. Grundstommarna i metoden är (1) kognitiva tekniker för att förändra negativa tankemönster, (2) övningar för att öka antalet hälsofrämjande aktiviteter, (3) kommunikationsträning och träning av olika problemlösningstrategier, och (4) övningar för att stärka den sociala förmågan och det sociala nätverket. Målet är att ge flickorna färdigheter som hjälper dem att ändra det sätt de hanterar situationer och därigenom ändra sin sinnesstämning.

Eva-Mari Thomas

Trollbodaskolan, Hässelby
evamari@mac.com

FREDAG 16 oktober 14.15-15.15

A05 Ödeläggelsens gud: När virtuell gränslöshet möter inre tomhet

Sedan dödsskjutningarna på Columbine high school 1999 har det inträffat flera skolmassakrer. Dådet vid Jokelaskolan 2007 har fått stor massmedial uppmärksamhet i nordiska massmedia. Sinnes-tillståndet inför morderna har beskrivits som depressiv aggressivitet och skolskjutningarna har kallats för utvidgade självmord. Utgångspunkten för föredraget är en psykoanalys med en tonåring som varit oförmögen att skapa nära relationer och levt i en virtuell värld. Genom internet kunde han se och vara med om allt som han inte ens kunde föreställa sig, som grova sexuella övergrepp och våldsgärningar; han kunde följa skolmassakrer och planera för ett eget dåd. Den virtuella verkligheten fungerade för honom som en bottenlös container där han inte längre var ett utsatt mobbningsoffer utan en gud. När cyberrymdens gränslöshet möter ett "svart hål" i psyket kan vilka fantasier som helst omsättas i ett virtuellt förverkligande, och i vissa fall i ageranden i den yttre realiteten

Andrzej Werbart

BUP divisionen SÖS, Stockholm
andrzej.werbart@sll.se

A07 Tonårsprofil, en socialpsykiatrisk bedömning av ungdomar – i stället för diagnos

Mini Maria Centrum i Göteborg är en öppenvårdsmottagning för ungdomar upp till 21 år som använder droger. Ungdomsmissbruk kan förstås från en mängd olika utgångspunkter och ses här som ett destruktivt utagerande. Droger i sig påverkar kroppsliga funktioner och individuella psykologiska faktorer samt har stor betydelse och inverkan i sociala sammanhang. Användandet av droger har multifaktoriella orsaker och konsekvenser för den enskilde individen, men även för omgivningen. Det kan därför variera starkt vilken typ av behandlingsinsats som kan vara till hjälp för den enskilda unga personen att hantera sin livssituation. Socialpsykiatrisk Tonårsprofil är ett resultat av ett tvärprofessionellt teamarbete och är ett hjälpmedel med syfte att matcha den unges behov och förutsättningar med val av stöd- och behandlingsinsats.

Magnus Menfors och Annika Hallén Hemb

Mini Maria Centrum, Göteborg
magnus.menfors@vgregion.se

A06 Hoppets kraft

Vi samtalar om våra erfarenheter av att i psykoterapi möta maktlöshet och meningslöshet utan att förlora vårt hopp. Hur gör vi psykoterapeuter för att behålla hoppet när livsviljan hos ungdomarna vi möter är ambivalent och stundtals svag? Vi delger våra tankar och reflektioner om hur vi arbetar med att möta maktlöshet, meningslöshet, hopplöshet och självdestruktivitet. Hur vi förhåller oss för att behålla livet och lusten, livslusten.

Annika Lind, Birgitta Örjes-Svensson och Kajsa Nordström

Kricagården, Stockholm
annika.lind@krica.se

A08 Hur förebygga våld bland pojkar?

Aggressivitet och våldsamt beteende kan förstås som en del av ungas, framför allt pojkars, vardag. Införlivandet av våld för med sig att pojkar har svårt att definiera kränkningar och våldsamt beteende, av både homofobisk och sexuell karaktär, som våld. Denna utveckling kan få allvarliga konsekvenser för andra jämnåriga ungdomar. Mot bakgrund av detta genomfördes ett metodutvecklingsprojekt i en grundskola i en av Stockholms förorter i syfte att testa ut en modell för våldpreventivt arbete med pojkar. I följande paper kommer jag att diskutera ett försök till att tillsammans med 24 pojkar i åldern 15 år, uppdelade i tre grupper, föra normkritiska samtal om genus, sexualitet och våld. Målet var att motivera till självreflektion som ett första steg mot att utmana normaliseringen av våld. Papprets teman, som kommer att diskuteras med hjälp av konsteoretiska tolkningsverktyg är; betydelsen av *bemötandet* av "grabbjargong, betydelsen av *pojkers "maskulinitetsgörande" i grupp och individuellt, betydelsen av gruppledarens könstillhörighet* – för att möjliggöra självreflexiva samtal

Lena Berg

Uppsala universitet – Sociologiska institutionen
lena.berg@soc.uu.se

FREDAG 16 oktober 15.45-16.45

A09 Violence among young adults; murderers view

If we look back at the past year and a half in Europe and think about the violence among the young adults, there are four cases that come to mind at first: the two school killings in Finland, the school killing in Germany and the kindergarten killing in Belgium. I have been working as a psychologist in prison and a psychiatric hospital in prison since 2001. During that time there have been several cases that have had similar features to the above mentioned, bearing in mind that those four are the worst. There are many theories as to why those killings took place. However, there is one common feature that draws them all together, and that has to do with the factor or factors that allow (or do not hinder) those young people to act in such a horrific way, for example, when being jealous. What those factors are, that is what we professionals must concentrate on. Last autumn we treated in our hospital an 18-year-old boy, who had committed a homicide. I asked him, if I could interview him, to find out how he thinks his case is linked to the above mentioned cases. Through his thoughts I will psychologically and philosophically try to work out, what is going on in our minds and in our societies to cause this kind of violent outbursts. To avoid them in future, I think it is vital for psychology and medicine to admit that we are at a loss as to what is happening in our societies.

Tuomo Holmalahti

Psychiatric hospital for prisoners, Vantaa Finland
tuomo.holmalahti@om.fi

A11 Psykoterapi med gymnasieungdomar

"Gymnasieskolans Psykoterapimottagning Humlan" i Göteborg har funnits i över 20 år. Tillgång till psykoterapi inom ramen för gymnasieskolan är unikt. Vi är fem legitimerade psykoterapeuter med lång erfarenhet av psykoterapi med ungdomar som arbetar på Humlan. Vi möter en väldigt bred grupp ungdomar, från de med trasiga, trassliga och bristfyllda uppväxter till högfungerande, högpresterande ungdomar som vill fundera över sig själva och sin utveckling. Vi presenterar verksamheten och resonerar om att arbeta psykoterapeutiskt med gymnasieungdomar och i skolans värld, samt redogör för några fall där självdestruktivitet och våld ingår, och diskuterar hur detta kan förstås och hanteras i individuell psykoterapi på psykodynamisk grund.

**Mats Pihlgren, Marianne Lahger, Jörrel Lindgren,
Ann Chatrin Lasu Forsén och Mikael Siring**
Gymnasieskolans psykoterapi mottagning Humlan,
Göteborg
humlan@educ.goteborg.se

A10 Skam bakom maskerna: Mammors och pappors förklaringar till sina söners självmord

Syftet med denna studie var att bygga en teoretisk modell av processen bakom fullbordat självmord hos barn och ungdomar, som är grundad i mammornas och pappornas egna förklaringar. Hur har mammorna och papporna försökt förstå och förklara för sig själva varför deras söner begick självmord? För att få svar på denna fråga intervjuades mammor och pappor till 34 pojkar och unga män upp till 25 års ålder som begick självmord i Stockholms län mellan år 2000 och 2004. Utskrifter av intervjuer kodades och analyserades med hjälp av grundad teori. Ur föräldrarnas berättelser om sina söner framträdde tre personlighetstyper: clownen, krigaren och lärkan. Bakom dessa tre masker dolde sig olika former av skam, och skammen blev en kärnkategori i modellen av processen som leder till självmord.

Annelie Törnblom

Karolinska Institutet, Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Enheten för barn och ungdomspsykiatri
annelie.tornblom@ki.se

A12 Reflektionsgrupp

INSTÄLLD

LÖRDAG 17 oktober 11.00-12.00

A13 Våld och sex

Våldsamma ungdomar som slåss i tunnelbanor, på gator och torg. Unga människor som våldsamt angriper sin egen kropp. Tonårsflickor som spåker sig och tonårskillar som tatuerar och piercar sina kroppar. Vad får unga människor att låta sina känslor brista ut? Vet vi egentligen vilka känslor som ligger bakom? Vet de själva det? Ofta kan man se våldet nära knutet till sexualiteten. Det är en viktig och svår uppgift för ungdomen att finna en väg för sitt sexuella utlevande. Denna pockande, välkända och på samma gång så obegripliga lust kopplas med aggressionen och därmed blir kraften enorm – och måste riktas någonstans. Sexualiteten förvrids, masochism och sadism tar över. Med exempel från min kliniska verksamhet vill jag diskutera hur man kan förstå och möta ungdomar, som på detta sätt blir fiender för sig själva och andra, låsta i sina inre föreställningar om våld och sex. Arbetet att ta sig ur denna fängelseposition innebär en mödosam kamp som ställer stora krav på såväl patient som terapeut.

Majlis Winberg Salomonsson

Svenska Psykoanalytiska Föreningen, Stockholm
majlis.w.s@comhem.se

A15 Brief intervention for deliberate self harm: 4-session intervention affects the outcome on 4- and 6-month follow-up

Objective: To determine the effectiveness of a 4-session student-delivered intervention that combines elements of acceptance and commitment therapy (ACT) with elements of solution focused brief therapy (SFBT) to prevent deliberate self harm (DSH) in adults with history of repetitive deliberate self harm. *Methods:* An experimental study with follow-up assessments at 4-weeks, 4-months, and 6-months after baseline was conducted using a random sample of 16 participants. Participants were consecutively assessed at the baseline and were assigned to a control group receiving treatment as usual (TAU) or an intervention group (ACT+SFBT+TAU) receiving the intervention in addition to treatment as usual. The intervention was carried out by advance level psychology students who received 36h of training in the intervention and were through the study supervised by a qualified psycho-therapist. *Results:* On the 4-month follow-up both groups evidenced significant changes over time in the incidence of DSH. The intervention group further evidenced significant changes over time in quality of life, emotional dysregulation as well as showing a change trend for depression. On the 6-month follow-up the intervention group retained a statistically significant decrease in DSH while for the control group the DSH was on the rise again.

Vojna Tapola och Jarl Wahlström

Department of Psychology, University of Jyväskylä, Finland
vojna.tapola@psyka.jyu.fi

A14 Kraft - Hållande - Härbärgerande - Vändpunkter

I arbetet med självskadande unga på institution är hållandet/härbärgerandet en nödvändighet för ett förändringsarbete. Kraften i agerandet skrämmer ofta både behandlare och omgivning, det väcker känslor av maktlöshet och ilska. Vad möjliggör att som behandlare stå kvar i behandlingsprocessen, samspela med kollegor och samtidigt vara ett ställföreträdande hopp för den unge? Vad krävs för ett fortsatt hållande och härbärgerande? Relationens betydelse för spegling och växande. Hur kan man se kraften som en tillgång om den förmås styras i en annan riktning? Vändpunkter där det tidigare destruerande självskärandet minskar eller bryts och det är möjligt att arbeta vidare på nya nivåer.

Susanne Sahlberg

Kricagården/Krica Behandling och Utbildning, Stockholm
susanne.sahlberg@krica.se

A16 Psykodramatisk rollteori som verktyg att förstå våld hos unga

En psykodramatisk roll är fenomenologiskt definierad som självet aktuella form i mötet med en motroll. Varje roll har en emotionell, kognitiv och beteendemässig aspekt. På psykodramascenen spelas rollerna upp här och nu och kan bedömas utifrån sin ändamålsenlighet. Man har möjlighet att pröva nya roller och träna på nya situationer. Det finns här en påtaglig likhet med vad man inom KBT-praxis kallar exponering och ångesttolerans. Ovanstående kallas rollanalys, rollprovning resp. rollträning. Begreppet rollförväntan är också användbart för att beskriva gruppnormernas inflytande på enskilda gruppmedlemmar. Den viktigaste tekniken är rollbytet – att ta rollen av en annan person. Psykodramatisk teknik används också för att belysa problem i existerande grupper eller på samhällsnivå och brukar då benämnas sociodrama. De uppmuntrande resultaten med psykodrama kan i viss mån förklaras genom att implicit kunskap tages i bruk, att alla sinnesmodaliteter aktiveras och att egen aktion erfarenhetsmässigt har hög inlärningspotential.

Lars Tavon

Stockholms Institut för Psykodrama, Sociometri och Gruppsykoterapi
lars.tavon.01@ptj.se

LÖRDAG 17 oktober 14.15-15.15

A17 Den hotfulla aggressiviteten, del I

Klinisk mötesplats kring två unga män i psykoterapi. Ingen av dem har lyckats finna bra sätt att handskas med sin aggressivitet. Aggressiviteten upplevs som något farligt, och för att skydda omgivningen blir den självdestruktiv utan att passera gränsen till direkt handling. Attackerna riktas i stället mot det egna självet och mot tankeapparaten. Vid detta möte beskrivs de två fallen under arbetsrubrikerna "Att hitta eller tappa bort sig själv" samt "Så fort jag blir arg säger de att jag är sjuk". Det kommer att finnas utrymme för diskussion, och denna kan fortsätta i del II, nästföljande timme. Det går att delta i ett eller två av dessa möten.

Jan Carlsson

Psykiateriet, Psykiatri Södra Stockholm

Andreas Murray

Kompetenscentrum för psykoterapi, Stockholm

Joakim Norberg

Psykologiska institutionen, Stockholms universitet

jan.karlsson@sll.se

A18 Lost in cyberspace: Unga mäns ensamhet och utsatthet

I vårt arbete med unga vuxna möter vi en stor grupp pojkar, eller unga män, som tappat förankringen och blivit fritt svävande i övergången till vuxenlivet. Detta innebär att många av de unga männen vi möter har blivit kvar i mellanrummet mellan barndom och vuxenliv. Drivkraften och längtan efter ett självständigt ansvarstagande vuxenliv är fördolt. Hur kan vi förstå och reflektera kring detta? Vi vill genom vinjetter och samtal med Er dela med oss av våra möten med dessa unga män, samt reflektera kring hur vi som psykoterapeuter närmar oss ensamheten och utsattheten. Vi ställer oss frågan: Är deras isolering ett uttryck för destruktivitet och aggression?

Margareta Sjöberg, Beny Plüss och Anna-Clara Billengren

Kricagården/Krica Behandling och Utbildning, Stockholm

margareta.sjoberg@ungavuxna.com

A19 Vägen ur depression hos unga vuxna i psykoanalytisk psykoterapi

Inom ramen för Young Adults Psychotherapy Project (YAPP) vid Psykiateriet i Stockholm studerades processen att övervinna depression hos unga vuxna i psykoanalytisk psykoterapi. Sjutton patienter i individualterapi och gruppterapi med diagnoser inom depressionsspektrum intervjuades vid avslutning av psykoterapi och 1,5 år senare. Utskrifter av intervjuer analyserades med hjälp av grundad teori. De 15 kategorier som kom fram grupperades inom fem tematiska domäner: erfarenheter av positiva förändringar, psykoterapiens bidrag till förbättring, utomterapeutiska bidrag till förbättring, hinder i psykoterapi, samt negativa upplevda utfall. Relationer mellan kategorier sammanfattades i en processmodell av vägen ur depression. De upplevda positiva förändringarna sträckte sig bortom symptomreduktion. Patienterna betonade att de fann hur de ville leva och började styra sitt liv i denna riktning. Hinder i psykoterapi var kopplade till upplevelsen av att sitta fast i depressionen. Dessa fynd diskuteras utifrån åldersspecifika utmaningar på tröskeln till vuxenlivet.

Camilla von Below

Akademiska sjukhuset, Uppsala/Tierp

camilla.vonbelow@gmail.com

Andrzej Werbart

BUP divisionen SÖS, Stockholm

A20 Desperat sex - självdestruktivitet och självhat bland sexuellt aktiva unga kvinnor sett ur ett anknytningsperspektiv

Unga kvinnor i dag är alltmer sexuellt aktiva. Aborter, könssjukdomar och vestibulit ökar i gruppen som ibland utpekade som passiva offer för olika former av sexuella övergrepp. Denna ensidiga syn riskerar att bagatellisera den komplexa problembilden och leda till att unga kvinnor kan få svårigheter med att integrera sin sexualitet i den egna personligheten på ett positivt sätt. Föredragets syfte är att försöka se möjliga bakomliggande orsaker till en sexualitet som kännetecknas av förnedring, oförmåga att sätta gränser, att kunna skydda sig och att inte låta sig bli behandlad som en konsumtionsartikel av slit-och-släng karaktär. En bakomliggande orsak kan vara att anknytningsprocessen under barndomen har kännetecknats av stark otrygghet. Detta kan som konsekvens leda till stora brister i förmåga till närhet, tillit, kärlek och som konsekvens till ett självdestruktivt sexualliv.

Ingrid Skinner

Stockholm

ingridskinner@yahoo.se

LÖRDAG 17 oktober 15.45-16.45

A21 Den hotfulla aggressiviteten, del II

Klinisk mötesplats som inleds med en rekapitulering av de två terapier som beskrivits i del I. Fallen tolkas mer utförligt, och deltagarna inbjuds reflektera kring det, och frågor som väcks. Effekten av de försvarsstrategier som de unga männen använt (och som är olika för var och en av männen) diskuteras bl.a. i den hämning som uppstår i deras kapacitet till intimitet, och den onda cirkel detta innebär, då frustrationen över utebliven intimitet skapar ny aggression. Psykoterapeutens svåra balansgång för att nå patienterna diskuteras också. Det går att delta i ett eller två av mötena.

Jan Carlsson

Psykiateriet, Psykiatri Södra Stockholm

Andreas Murray

Kompetenscentrum för psykoterapi, Stockholm

Joakim Norberg

Psykologiska institutionen, Stockholms universitet

jan.karlsson@sll.se

A22 Egoistisk pappa och avskärmad mamma: moders- och fadersbilder hos unga vuxna före och efter psykoanalytisk psykoterapi

Förändringar i unga vuxnas moders- och fadersbilder studerades inom ramen för *Young Adults Psychotherapy Project* (YAPP) vid Psykiateriinstitutet i Stockholm. Tjugofem unga kvinnor och sexton män intervjuades med *Object Relations Inventory* inför psykoterapi, vid avslutning och vid 1,5 års uppföljning. Idealtypanalys resulterade i sex typiska modersbilder och sex typiska fadersbilder. Hos de flesta patienterna förändrades antingen bilden av modern eller av fadern, medan bilden av den andra föräldern förblev oförändrad. Förändringarna skedde oftast mellan avslutningen av psykoterapin och uppföljningstillfället. På gruppnivå var dock de flesta föräldrabilderna negativa vid alla tre intervjutillfällen.

Andrzej Werbart i samarbete med Camilla Grünbaum, Birgitta Jonasson, Helena Kempe, Milisz Kusz, Solweig Linde, Patrik Sjövall, Minna Svensson, Catharina Theve, Lena Ulin och Agneta Öhlin

BUP divisionen SÖS, Stockholm

andrzej.werbart@sll.se

A23 Reflektionsgrupp

A24 Problemupplevelse och tankar om bästa hjälpen – synpunkter från unga vuxna i möte med vuxenpsykiatri

Unga psykiatrisökande vuxna med kulturellt och socioekonomiskt olika bakgrund har satt ord på sina problem och tankar om bästa hjälpen, dels i samband med behandlingsplaneringen, dels i samband med behandlingens avslutning. Resultaten har relevans för hur psykiatriens behandlingsutbud för unga vuxna bör se ut och för hur resurserna bör fördelas.

Agneta Sjöman

Hässelby-Vällingby psykiatriska mottagning

agneta.sjoman@sll.se

Register – författare och medförfattare

A

B

von Below, Camilla, förf. s. 10
Bengtsson, Mette, förf. s. 2
Berg, Lena, förf. s. 7
Billengren, Anna-Clara, medförf. s. 10
Böhm, Tomas, medförf. s. 2

C

Carlsson, Jan, förf. s. 10 och s. 11
Carlsson, Karin, förf. s. 6

D

Dencik, Lars, förf. s. 1

E

F

G

H

Hallén Hemb, Annika, medförf. s. 7
Holmalahti, Tuomo, förf. s. 8

I, J

K

Kaplan, Suzanne, förf. s. 2

L

Lahger, Marianne, medförf. s. 8
Lantz, Pirjo, förf. s. 6
Larsson Lassenius, Rigmor, förf. s. 3
Lasu Forsén, Ann Chatrin, medförf. s. 8
Lind, Annika, förf. s. 7
Lindberg, Tommy, medförf. s. 6
Lindgren, Jörrel, medförf. s. 8

M

Menfors, Magnus, förf. s. 7
Murray, Andreas, medförf. s. 10 och s. 11

N

Norberg, Joakim, medförf. s.10 och s. 11
Nordström, Kajsa, medförf. s. 7

O, P, Q

Pihlgren, Mats, förf. s. 8
Plüss, Beny, medförf. s. 10

R

S

Sahlberg, Susanne, förf. s. 9
Sandström, Bengt, medförf. s. 6
Siring, Mikael, medförf. s. 8
Sjöberg, Margareta, förf. s. 10
Sjöman, Agneta, förf. s. 11
Skinner, Ingrid, förf. s. 10
Söderholm, Petra, förf. s. 6

T

Tapola, Vojna, förf. s. 9
Tavon, Lars, förf. s. 9
Thomas, Eva-Mari, förf. s. 6
Törnblom, Annelie, förf. s. 8

U

V, W, X, Y, Z

Wahlström, Jarl, medförf. s. 9
Werbart, Andrzej, förf. s. 7 och s. 11,
medförf. s. 10
Winberg Salomonsson, Majlis, förf. s. 9

Å, Ä, Ö

Örjes-Svensson, Birgitta, medförf. s. 7